

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 269. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983402980512/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

BÅKKEHUSET.

Før Sommeren 1842 havde vi isinde at leie Råhøks Bakkhus, hvis gamle Beboere Døden forlangt havde bortrevet; vi haabede, at dette ventlige, vilde Opholdssted skulde virke heldigt paa Georg Buntzen, der led af en Brys sygdom. Med Længsel havde jeg set Saisons Ende imøde for at kunne drage ud i den fordums Sangers og Lars begavede Hustrus Bolig, hvor hver Plet, hvert Træ, hver Blomst mindede om disse to afdøde, men i Nationens Erindring levende Personligheder. Dette Hus, hvor jeg aldrig havde været, men som utallige Berømtninger af Heiberg, hans Moder og mange Andre havde fremryllet saa levende for mig, at mig syntes, at Alt indenfor disse Mure var mig lige saa bekjendt, som om jeg havde færdeles midt imellem disse Omgivelser, Bakkhuset, var ved deres Død solgt og falden i Hænder, vidt forskellige fra dets forrige Eiers. Det blev nu udlejet om Sommeren til den høist Bydende. I det tidlige Foraar vandrede jeg en Morgen derud for et træffe Afslut med Væsten. Hvor glad var jeg ikke, da jeg gik igjennem den lange ventlige Allé, der førte til Stødet, og hvor Råhøks Billede endnu staar for at byde den Vandrende Velkommen paa disse Enemærker, og hvor den lille Svale paa Stenen staar som et Sindhillele paa hende, der saa godt som aldrig forlod sin Rede, som hun elskede, og som saa mange med hende og tildels ved hende havde faaet saa kjær. Hvor glad var jeg, at vi her i Sommer skulde slaa os til Ro paa dette fredelige Punkt ved den yndige Søndermark og ved Kallebodstrands fredelige Vandel! Det friske unge Græs dækkede i det tidlige Foraar Irs Markerne, og utallige Lærkestruter sloge deres Triller over dem. I Søndermarken mybrøde Jorden alt af hvide og gule Skovamemer og haa Violer. Knopperne paa Træerne stode tykke og saftige, idet deres Vinterkaaber, det brunlige Hylster, hang revnet ved hver Knop, men endnu ikke var falden til Jorden. Med Armen fuld af Blomster og Mos vendte jeg glad hjem til Broguden, for snart paany at drage derud. For sidste Gang i Saisonen var Teppet rullet ned, og kort efter vare vi Alle installerede i vort Sommerhjem. Hvor mange Tanker og Betragtninger gik ikke igjennem mit Hoved, naar jeg i de stille Sommeraftener ene vandrede, indsaat i mit Shawl, paa disse Steder, medens Skyerne uroligt ilode over Himlen, snart skjulende, snart visende Maanens Virkning paa Træer, Buske og Havens Gange og Plainer. Hvor ofte tænkte jeg ikke paa dette Samliv mellem disse To, indenfor hvis Vægge saa Mange havde hentet Adspredelse, Opmuntring, Belsæring og Forvædning. Hvem søgte man i sin Tid indenfor disse Vægge? Råhøk? Ja, men ved Kammas Side. Her var To, som vare sammensmeltede til En — og dog, hvem videte ikke, at

Rahbek demagnet ideligt trængte til disse Højerforliebelse, rene, platoniske
 visnøkk, men som dog hver for en Tid udfyldte ham, idet den ene afløste
 den anden. Hvad tænkte, hvad følte Fru Rahbek ved at være Vidue bevil?
 Ingen veed det. Man vidste kun, man saae, at hun med den største Liberali-
 5 tet, den største Humanitet lod Rahbek hengive sig til disse smaa Forelskelser.
 Hvor ofte har jeg hørt fortælle, at naar Rahbek ventede et af disse Dama-
 besøg paa Bakkhuset og utaalmodigt gik frem og tilbage i Stuen, snart
 skottende ud ad et Vindue, snart ad et andet, at da den tolerante Kamma,
 som bemærkede dette, smilende sagde: „Du skulde gaa lidt ned ad Yden,
 10 Rahbek, og trække lidt frisk Luft.“ Og dette Raad lod den flygtige Sanger
 sig da ikke give to Gange. Hvilken Tryghed, hvilken fuld Tro til sin Ven
 maas hun ikke have været besjælet af, for at give slige Raad! Hun vidste
 fuldt og fast, at de vare ikke — som hun engang har sagt om Ægtesfolk, to
 „urnage“ Hænder til samme Haand, men een høire og een venstre, som
 15 udgjøre et Par. Og dog, hvem veed, om ikke Kamma i maagt et stille og
 ensomt Øieblik midt i sine travle Beskæftigelser, snart med al Slags kvinde-
 ligt Haandsarbeide, snart med Studier af Sprog, som ellers kun Mænden be-
 skæftiger sig med, i Taushed har følt en Længsel, en Sjælelængsel, som
 hun beholdt for sig selv. Slige Kvinder som tie, kalder Verden ofte for
 20 kolde, fordi de ikke forbryderisk give Varmen tilkjende ad utallige Veie.
 Hun har aldrig elsket, siger man, som om al den Luft, al den Lediggings-
 forliebelse var Kjerlighed! Faa Ord ere dog misbrøgt som dette. Elskede
 da virkelig Rahbek til Trods for de smaa, barnagtige, erotiske Løge sin
 Hustru? Ja. Da Fru Rahbek døde, da vakkede Jorden under hans Fødder,
 25 Fodfæret var borte for ham i denne Verden. Rørende var det at se den
 gamle Rahbek, som jeg har set ham, gaa omkring haade som en legemlig
 og uandelig Husvild. Det venlige Smil spillede vel endnu om Munden og i
 Øiet, men det stod der kun ligesom et gammelt Vaar, som es stillestående
 Vand; Kilden, som skulde forny det, var udtørret. Han døde siensyndigt
 30 Dag for Dag, og inden Aarets Udloeb fulgte han sin Kamma i Graven, fast
 i den Tro, at de beslængede Sjæle mødes.*

* Efter den Brevsamling, som Chr. K. F. Mølbach 1833 udgav imellem
 hans Fader og Fru Rahbek, have ikke faa Læsere ligesom fanet et nyt og
 ikke fordelsagtigt Syn paa Kamma Rahbek; men dette er Synd. Det er gaaet
 35 Kamma som alle den Tids uandrigge Kvinder. Det laa i Tiden, baade i Ud-
 landet og her, at ældre Kvinder fandt Behag i en stadig, aandfuld Corre-
 spondance med yngre Mænd. Hun haabede paa, at denne skulde udvikle
 og vække dette unge Menneske, og hendes Interesse for ham gik over til en vis
 Enthousiasme, maaske i en noget usund Retning. Hendes lidenskabelige

Heiberg havde alt i Marts begyndt paa et nyt litterært Tidsskrift „Intelligensblade“. Han havde ikke længer kunnet holde sig som taus Tilskuer lige overfor al den unødne Kritik, som i den seneste Tid havde givet sig Løft. Det var paa Tide at tale et Ord med og ikke lade saa mange Unyttige spille første Rolle i Bedømmelsen af Kunst og Litteratur med en Fripostighed, som truede med at blive forcerligende for alle de Svage, der ikke vide, hvad de skulle dømmes om Noget, før de læse det i et Blad, om end dette Blad er aldrig saa raat og uvidende. Han syntes, at det var paa Tide at jage alle disse selvbestaltede Dømmere tilbage i deres Smuthuller eller i alt Fald standse dem lidt i deres Fart. Paa samme Tid blev han anmodet om at skrive poetiske Vignetter til et malerisk Atlas, forestillende de vigtigste Bygninger, Kirker og Slotte i Danmark. Disse poetiske Vignetter, imellem hvilke der findes nogle af de smukkeste Digte, Heiberg har skrevet, kastede Bladlitteraturen, der længe havde læret paa en Leilighed, sig nu over med en Lidenskabelighed, der vist vil forekomme de Fleste, der nu læse disse 15 Angreb, utrolig. Og ikke læs i Publikum vedkjendte sig denne nedrivende Dom med en Sikkerhed, en Tiltid til Dommens Rigtighed, saa man virkelig ikke vidste, om man skulde le eller græde over det Standpunkt, som Kritiken og dens Eftersnaklere indtog. Med sin guddommelige Bø, med sit satiriske Smil mødte Heiberg al denne Hujen og Skrigen og vedblev med Digtene, 20 usgtet man hver Dag i Pressen hørte ham for Guds Skyld at ophøre dermed. Forbitrelsen steg til sin højeste Spids ved det Digt, som fulgte med Billedet af det kongelige Theater. I dette aristophaanske Digt udtalte Heiberg sin Trosekjendelse om, hvad et Publikums Dom betyder - et Publikum, som Alle henviser til, og som dog Ingen, naar det kommer til Stryket, henregner 25 sig selv til.

Intelligensbladene bleve ikke meget bedre modtagne, usgtet de flere Aar efter bleve citerede som en Autoritet. Dog, der er altid gaaet Heiberg, som han i et af disse Blade har udtalt i en længere Artikel, betitlet „Folk og

Misforneelse med hans vægnende Kjerlighed til den Pipe, han havde vaigt, 30 skrev sig maaske fra, at hun misbilligede dette Vulg, netop fordi hun satte hør saa høit, at hun, som saa mangen en kjerlig Moder, syntes, at Ingen var god nok for ham. Dette være sig nu, som det vil; vist er det, at Alle, som have kjendt Kamma Rahbek - og det var suunde - være enige om, at hendes Sedelighedsfølelse var urokkelig, og at en ærligere, sandere Natur 35 end hendes ægte fandtes. Men Sagen var, at hun, som mange antog for kold, den lærde Fru Rahbek, var i Bunden en entusiastisk Natur, der som alle Entusiaster under en øjeblikkelig Stemning ikke saa noie veie deres Ord, hvad der da saa let kan mistydes af Andre.

Publicum², og som jeg ikke kan modtage *Fristelsen* til her at citere en lille
 Part af: „I alt Nyt er nemlig Publicum desorienteret, men naar det Nye
 er blevet gammelt, det vil sige, naar det har faaet den offentlige Mening for
 sig, (thi ellers bliver det ikke gammelt, men daer strax efter Fødselen) saa
 5 udover det en Hoved-Autoritet, der virker aldeles blindt og i saa meget
 stærkere Grad, jo stærkere de individuelle Bestræbelser have arbejdet paa
 at opbevare af Autoritet. Dette Forhold forudsætter altsaa, at Overgangen fra
 Folk til Publicum endaa ikke er tilendbragt, thi en offentlig Mening maa
 altid udgaae fra Folket. Publicum har ingen, fordi det, tiltrøds for sit Navn,
 10 besaaer af latter privatisimin. Ogsaa i dette Punkt har jeg selv haft en
 maaskee sjælden Leilighed til at gjøse bævrigte Erfaringer. Et bestemt Cha-
 racterstræk i min hele Skribeet-Virksomhed, ligesom Begyndelsen indtil denne
 Tid, har været den Bestræbelse, hver Gang at fremstille noget virkelig Nyt,
 ikke blot en Gjentagelse af det Foregaaende; men da alt Nyt møder Opposi-
 15 tion, fordi kun det Gamle kan have Autoritet, saa forudsætter denne Stræ-
 ben en Trods imod Publicum, hvilken man ligeledes vil finde at være et
 permanent Træk i min Forfatter-Virksomhed. „Julaspøg og Nytaarsleier“
 vakte derfor ogsaa en saa magelig Forbitrelse, at den nær havde faaet den
 Ære at dele Skjæbne med Holbergs Peter Paars, ved at blive Gjenstand
 20 for en offentlig Action, som dog afværgedes derved, at ogsaa den fandt en
 Talsmand paa høiere Stoder, ligesom foedum det holbergske Digt i Grev
 Danneskjold. Nu derimod har min gamle Comedie et meget godt Rygte paa
 sig. Hvilken hæftig Opposition den Syvende Post maatte stride med, er
 endaa i de Flestes Erindring; næsten i alle offentlige Ytringer omtales
 25 Bladet med den største Vræde og Foragt; nu citeres det hyppig som det
 bedste litterære og æsthetiske Blad, vor Litteratur har havt. Mine Vaudeviller
 er maa tilføielig til at betragte som lykkelige Fugle, hvis Seng strax blev
 fattet og pæsskjønnet; men det er dog langt fra ubetænket at være Tilfæl-
 det; ogsaa disse have meer eller mindre maattet bane sig Vej med Sværdet
 30 i Maaad. Jeg vil ikke tale om, hvorledes de i den Tids Blade overalt omtal-
 tes som absolut slette og usværdige Producter, men ogsaa i Forhold til det
 receptive, ikke skrivende, men skuelystne Publicum have flere af dem havt
 Vanskeligheder at overvinde. „Bæmsenten og Dyret“ var nærved at blive
 udpeben, just fordi den indeholdt en stærk Satire over det skrivende og
 35 criticerende Publicum. „Aprilsnarrene“ og „De Uadskillelige“ ere ligeledes
 stærke Satirer over det kjøbenhavniske Publicum i andre Forhold, og der-
 som de stligesvel fra først af have seiret, saa er det et Lykketraf, thi For-
 fatteren har heller ikke i dem sparet paa sin Trods. — Jeg har erfaret,
 at hvergang jeg har trukket mig tilbage fra en levende Vexelvirkning med
 40 Publicum, og i nogen Tid forholdt mig passiv, saa er mit Navn støget i Be-

sammelse, i samme Grad som Tausheden har været længe, og jeg forudsæer derfor, hvilken Ære det vil nyde, naar jeg først er død, fordi man saa er vis paa, at jeg ikke optræder igjen. Thi hvergang jeg efter nogen Tausked indfinder mig paa nye i Litteraturen, saa gjentager sig en Scene, som jeg engang var Vidne til paa en af vore Gader: En Bonde raslte med Tors, med en 5 saa besynderlig Stemme, at alle Hunde i Quarteret gæve sig til at gjæve og tude; fra Sidegader og op af Kjelderhæle myldre de i Snæveis og holdt et Spektakel, som om Byens Undergang var nær.¹⁴

Heiberg havde sædvanlig i sine Intelligensblade atter kastet Haanden til Kamp, og atter myldre alle Hundene frem og gæve Hals, men skræmte 10 ham kunde de ikke ved deres Gjøen; den bevirkede kun, at hun med sidste Munterhed og Kjækhed svingede Sværdet til den ulige Kamp.

Jeg blev endnu en Gang foruroliget i min landlige Ro. Jeg havde maattet love Danserinden Jemfru Fjeldsted (senere Madam Kellersmann) at assistere hende ved en Sommer-Aftenunderholdning, hun agtede at give, og hvortil 15 Hertz havde lovet at levere et Arbejde, ifald hun kunde formaa mig til at udføre det. Det var mig derfor svært at afslægge hende og haa denne Ben. Hun skrev nu en lille Dyrchavs-scene, „Perspektivkassen“ kaldet, hvori en Matrosdreng foreviser Billederne, idet der til hvert af disse Billeder var en verificeret Forklaring. I Reitationen af disse Billeder bestod min Rolle. 20 Jeg skulde altsaa fremsætte en lille Matrosdreng med disse Barns Fiendommelighed i Tone og Manerer. Hertz var paa dette Tidspunkt i Misereid hos Bladredactøuzerne og i det Hele hos det liberale Parti herhjemme paa Grund af hans seneste Bøg „Stemninger og Tilstande“, hvori han ikke havde taget lempelig paa vore Liberalister. De tørstede efter en Leilighed til at rykke 25 frem imod ham, og den lille Scene „Perspektivkassen“ maatte nu tjene som Anledning, hvor ingen nærmere fandtes. Her fik man nu Leilighed til at ramme Hertz, Heiberg og mig paa en Gang. Vi havde alle Tre høilgen forbrudt os i den senere Tid: Hertz havde skrevet Stemninger og Tilstande; Heiberg var begyndt paa at udgive sine Intelligensblade; jeg 30 havde beholdt det stribede Skjort paa, usgtet Smagsdommerne havde forlangt et andet. Man imodsaar derfor denne lille Begærelse Opførelse med en latterlig Spænding. Endelig gik den over Scenen. Til Ærgrelse for de selvbestaltede Dommere modtog Publikum „Perspektivkassen“ med stormende Bifald; men demere stormende bleve ogsaa Angrebene hageder i Bladene. 35 Der begyndte nu en Polemik med saa godt som alle Blade paa den ene Side og Heiberg og Hertz paa den anden - - en Strid, der begyndte i Juni og strakte sig ind i September. Hr. Carstensen var i sit nye Blad „Figaro“ Rorkemper for Modpartiet, en Stilling han indtog med en saadan Selvtillid og Kjækhed, for ikke at sige Frækhed, at det virkelig er et interessant at se, 40

¹⁴ De gamle, det i Dictionaria. 1.

Hvad en saadan Person, haaret af en sieblikkelig Folkegunst, har Hardicse
 til at tillade sig lige overfor to Autoriteter i Litteraturen. Jeg erindrer, at en
 af vore Venner en Dag kom ud paa Bakkehuset og sagde i Santalens Gang
 til Heiberg: „Ja, du kan da vel begribe, at den offentlige Mening for Øie-
 blikket er, at du og Hertz skulle holde jeres Mund, naar en Mand som Car-
 stensen taler.“ Midt i al dette literaire Spektakel om den lille Scene kom
 atter en af Theatrets Kunstnere og bad mig gjentage den til en ny Forestil-
 ling for ham. Alt forinden jeg kunde have nogen Anelse om, at denne lille
 Bagatel skulde give Anledning til al den Hurlumhei, havde jeg halvtveis lovet
 min Assistent, og nu, da man paastod, det var en Prostitution for mig at
 udføre denne Scene, blev det en Afreessag ikke at trække mig tilbage og der-
 ved ligesom underskrive de umotiverede Domme. Jeg erklærede derfor, at det
 skulde være mig en Glæde at udføre den endnu en Gang. Man fortalte mig
 nu fra alle Sider, at jeg maatte være forberedt paa de værste Optøier, og
 15 Mange raadede mig frs at udsætte mig for Udbruddet af Modpartiets For-
 bitrelse. Men Mod har aldrig manglet mig, naar det gjaldt at forsvare Ret
 mod Urret, og jeg forblev ved min Beslutning at udføre, hvad Hertz kunde
 være lekjendt at skrive og jeg at spille. Aftenen kom. Huset var fuldt, og
 med den Kraft, som Uretten hood os vækker, udførte jeg min lille Mistro-
 20 Ængs Rolle, og nu viste det sig atter, at til Trods for Alt, hvad der var skre-
 vet imod denne Bagatel, udsævede den paa ny sin oplivende Virkning paa Publi-
 kum; man lo, man klappede, og den Udpibning, som man havde truet med,
 udeblev fuldstændigt. Det er den uimodstaalige Magt, som det Comiske
 formaar at udeve, her hjælper intet Raisonnement. Naar man leer og morer
 25 sig, piber man ikke, det er en afgjort Sag. Latteren var vakt og smittede selv
 de Hidsindede. I god Behold kjørte jeg atter ud paa Bakkehuset og takkede
 Gud, at jeg nu for en Tid var fri for at have Noget med et Theater og Blad-
 redactører at gjøre. Striden om Hertz's Scene fortsattes imidlertid, som sagt,
 Sommeren over.

Hvad det ofte er for Mennesker, der husere i Bladlitteraturen, havde vi
 ved denne Leilighed et nyt Bevis paa. Nogle af de Artikler, som paa den
 bitreste Maade angreb Heiberg, paastod Rygtet være skrevne af P. J. Møller.
 Denne Herte, som ikke hørte til vor Omgang, kom en Formiddag ud paa
 Bakkehuset for at tale med Heiberg. Da der blev sagt ham, at Heiberg ikke
 var hjemme, sagde han, at i saa Fald vilde han komme igjen om Eftermiddag-
 35 gen for en muligt at træffe ham. Han kom nu ogsaa virkelig igjen og ud-
 talte for Heiberg, at et Rygte havde sagt ham, vi og Andre troede, at han
 var Forfatter til hine anonyme Artikler; at det derfor i høi Grad lød ham
 paa Hjerte at forsikre, at han ikke havde fjæneset Det i dem. Da Heiberg
 40 nu svarede ham, at Enhver havde jo Lov at skrive i en offentlig Strid, og

at han ingen Undskyldning behøvede at gjøre derfor, vedblev han at forenk-
 le sin fuldkomne Uskyldighed, idet han med mange smigrende Ord udtalte,
 hvor vigtigt det var for ham, at Heiberg, hvem han ærede som Forfatter og
 Menneske, ikke skulde tro hans Istand til at have nogen Del i en saadan
 Polemik. Et halvt Aar efter erklærede samme P. L. Møller paa Tryk, at
 Artiklerne vare af ham. Ved denne og lignende Læstigheder har jeg ofte for-
 tudret mig over, hvorledes et Menneske under saadanne Omstændigheder
 bærer sig ad med at affinde sig med sig selv, og hvorledes de undgaa at se
 sig selv i det samme Lys, hvori de dog maa vide, de staa for Andre.

Thorstret havde siden sidste Saison lidt et uerstatteligt Tab, idet den ud-
 mærkede geniale Skuespiller, Dr. Ryge, var afgaaet ved Døden. Hvo skulde
 udfylde denne mægtige Skikkelses Plads? Han var en af dem, ved hvis Død
 man med et Suk beklager Skuespilkunstens Flygtighed. Havde alle de Bille-
 der, han ved sit Geni havde frembragt, kunnet fastholdes som Malernes paa
 Lærredet, hvo havde da fundet sig i at betragte de blege Copier af hans Rol-
 ler, som senere gik over Scenen? Forlængende er det, hvor hurtigt saadanne
 Billeder udslettes. Den trolose Glansel visker dem ud som Griffelens Skrift
 paa en Tavle; et eneste Sprog med en fugtig Svamp, og Intet er tilbage. Hvor
 blive de dog af, alle de Mennesker, hvis Hjerter have banket, hvis Øine vare
 fyldte med Taarer? De, hvis Sjæle han fik til at gyse? De, hvem han tvang
 til den inderligste Lættelse? Hvor ere de efter en ganske kort Tid henne? Kan
 et Billede som hans Hakon Jarl, der en Gang er set og følt, kan det glem-
 mes? Kan man glemme ham, naar man har set den mægtige Skikkelse træde
 ind i Hallen til Thora, naar han stod da i Hølværke i Døren iført sin graa
 Kittel, bag hvilken man endnu saa det mægtige Legeme, men hvor ligesom
 ethvert Ledemed, der for slutede saa jernfast, nu syntes brudt Led for Led.
 Naar man hørte denne Stemme, der forhen lød som Malm, nu brudt, blød
 som en Kvindes, saa Taarerne kunde høres igjennem den. Naar han med
 den blege Kind, de skjælvende Læber, de taarefyldte Øine stod der, den
 overmodige Hakon, overlodende sig til det drømmende Sværmeri, hvor mange
 Øine vare da tørre i det betættede Hus? Hvor mange Hjerter formaaede at
 slaa i den vante Takt? — Og nu hans comiske Roller! Hvilken Peer Degn!
 Hvilken Jeronimus! Naar Ryge kom fra Baggrunden som Jeronimus og spad-
 serede ned mod Lamperne, støttende sig til sin hule Jeronimusstok — da
 behøvede intet Menneske at spørge, i hvilket Aarhundrede denne Skikkelse
 havde hjemme. — Og dog — inden kort Tid glemt, aldeles glemt! Glemte i
 den Grad, at Mængden kort efter var lige saa begeistret over en mat Copi.
 Ja, sandelig horer der Noget til at bevare sin Lyet, sin Interesse, sin Flid,
 sin Kjærlighed til noget saa Forsjængeligt, vil du maaske sige? Og dog
 horer der kun Et til: at arbeide sig op til det Standpunkt, paa hvilket man

Intet begjærer, undtagen selv at have Sjæleglæden i Øieblikkets Udøvelse. Og til dette Punkt tror jeg virkelig, at Ryge var næret som Kunstner. Jeg erindrer, at da han og jeg en Dag samledes til en Prøve paa et nyt Stykke, spurgte jeg ham: „Naar tror De, at dette Stykke kan komme til Opførelse?“

5 Hvorpaa han svarede mig: „Jeg veed det ikke, og det er mig ogsaa ligegyldigt. Jeg har i lang Tid i fuldt Costume spillet denne Rolle i Ensomhed for mig selv i min Stue, saa godt kommer jeg neppe nogensinde til at spille den paa Theatret, og jeg veed, at min bedste Nydelse har jeg alt bavi.“ Jeg spurgte ham, om det virkelig var muligt, at han kunde sætte dette Maal som

10 det høieste. — „Ja,“ sagde han, „i de senere Aar fornaar jeg det.“ Disse to mig uforglemmelige Ord gavede mig Stof til megen Eftertanke. Jeg har i de mange Aar bevsret dem i min Hukommelse, og jeg følte deres fulde Betydning i de sidste Aar, hvori jeg virkede i Theatrets Tjeneste*.

Til Trods for al Polemik tilbragte vi nu Sommeren yderst behageligt med

15 vore Venner paa det hyggelige, venlige Bakkehus. Vor Bryllupsdag, den 31te Juli, firæde vi her i Stillehed med os selv. Elleve Aar havde alt vort Samliv været; min kjære Heiberg takkede mig altid kjærligt for det tilendebragte Aar, som jeg ham, saa ofte denne Dag vendte tilbage. Da vi ikke havde havt nogen egentlig Forlovelsesdag, havde vi ikke skjænket hinanden Ringe, som

20 jo Skik og Brug er. Han havde engang stjaalet en Ring af mine, som han altid bar. Nu fandt jeg, det var paa Tide, at ogsaa jeg fik en Ring for lang og tro Tjeneste. Han bragte mig en, efter mit eget Ønske til den lille Finger, en Gave, der glædede mig meget, især ved de kjærlige Ord, der ledsagede den. Jeg bærer den den Dag idag, og den skal følge mig i Graven. Hver

25 dertiligt er det dog ikke, at man Aar for Aar slutter sig inderligere, fastere til hinanden. Med Heiberg kunde man lege som med et Barn, og det blev nu en Læg, at vi ogsaa vor Forbindelse som begyndt fra denne Dag, da han først satte en Ring paa min Finger. Bakkehusommeren staar uforglemmelig i min Erindring.

30 Naar vi Sommeraftenene i Solnedgangen sadde paa Høien, da faldt Talerne ofte paa Ralshæk og hans Hustru og alle de Personligheder, som havde vandrede paa disse Steder og siddet i stille Samtaler paa samme Plet, hvor vi nu sadde. Heiberg og hans Moder, som ikke siene personligt havde kjendt og levet med Ægteparret, men med deres hele Omgangskreds, vare da udtømmelige

35 lige i at erindre dette og hant Træk fra deres Familieliv. Det er med en egen Følelse af Pietet, at man vandrer paa saadanne Steder. Her var denne Følelse ikke vakt ved Bestemte af Størhed og Pragt; thi en Hytte, gamle Planter og Træer med krogede, knudeformede Rygge, en forfalden Bænk, et faldefærdigt Plankværk vare Resterne af den hele jordiske Herlighed her. Det var her

40 * Skrevet efter Afskedigtelsen 1856.

det rent Aandelige, der staudede vor Tanke og tvang den hermed de Af-
 dødes Liv og Virken. Ved enhver Blomst, jeg afskar i Haven, tænkte jeg:
 Mon den stod her i Kammas Tid? Mon det har været en af dem, hun plejede
 med saa megen Kjærlighed? Skar jeg Roser af en Busk, hvis mosbegræede
 Grensaae nu til at være fra gammel Tid, maatte jeg strax tænke: Mon det
 var af denne Busk, Baggeen fik hin Rose, han har digtet om? Og saadan
 fremdeles. Gik jeg stille om Aftenen omkring i Haven, hvor ofte tænkte jeg
 da ikke: Saaledes har hun vist ogsaa gaaet stille og ene, set paa de klare
 Stjerner, sukket og tænkt som jeg: Vidste man kun lidt mere Besked om
 Eder, I klare Kiøder, der glæde Øiet, indestens Synet af Eder tillige lokker
 saa mange Spørgsmaal frem af Sjælen, af den urolige, higende Sjæl. I saa-
 danne stille Nætter studerer man Philosophi; i det Mindste var dette den
 eneste Philosophi, jeg gav mig af med. Men tænker over et stakkels Menne-
 skes Forbængelighed, man faar det rette Syn paa alle de smaa Interesser,
 som for Øieblikket synes os saa store, saa vigtige; man skammer sig, gaar til
 Ro og beder alt Fødevor, idet disse Tanker have bragt En nærmere til Gud
 og længere bort fra Jordens og Menneskenes Trivialitet og Smaalighed. Mon
 disse gode Tanker ere vere egne? Mon ikke usynlige gode Aander tilvise
 os Ood, naar Øret er villigt til at lytte, til at optage dem?

I min indre Tilstand var der i de senere Aar fremspiret Noget, jeg ikke
 ret vidste, hvad var. Jeg var urolig, jeg følte en Trang, en Higen, hvis Navn
 jeg ikke havde Ood for. Min Sjæl var ligesom hungriig efter en Føde, jeg
 ikke vidste, hvor fandtes, for at den kunde mættes. Jeg kunde ofte om Afte-
 nen sidde hele Timer i Haven, stille grublende, uden ret at vide, hvad jeg
 grublede over.

En Løvedag Aften spurgte Heibergs Moder mig, om jeg ikke havde lyst
 til at følge med hende i Kirken næste Morgen; „Mynster prædiker herude i
 det lille Slotsapel i Morgen,” sagde hun, „følg med, du skal se, det vil
 glæde dig at høre ham.“ Siden jeg var bleven voksen og hekjendt, kom jeg
 ikke i Kirken; en misforstaaet Undsevise havde holdt mig borte, fordi her
 vare saa mange Mennesker forsamlede, hvis Blkke jeg frygtede: jeg havde
 en Følelse af, at jeg fortyrrede Andegten, idet jeg ved min Nærværelse lige-
 som bragte Theatret ind i Kirken. Det lille Capel i Slottet beroligede mig,
 og jeg gik med. Alt var mig her nyt og fremmed; jeg havde i mit travle
 Theatreliv ligesom glemt Kirkens Ceremonier. Den første Psalme gjorde et
 dybt Indtryk paa min Sjæl. Jeg havde ikke hørt Psalmesang i mange Aar.
 Da traadte den søvrdige, skønne Skikkelse frem paa Prædikestolen og talte
 om Johannes den Døber med en Værn, en Inderlighed, der gøb min hung-
 rige, matte Sjæl. Denne Torst i Sjælen var vist først valet ved de religiøse
 Samtaler, jeg havde været Vidue til mellem Mørtensen og Heibergs Moder.

De havde slaaet dybere Rødder, end jeg selv vidste af. En Trang, en Sjæle-
 trang gjorde mig ofte tungsindig, ja dybt bedrøvet, og jeg fik kun Luft ved
 velgjørende Taarer. Saadanne Stemninger ere sikkert en ubevidst Følelse af
 vor syndige Natur. Af Mynsters Tale erfarede jeg, hvor ufuldkomment jeg
 5 kjendte Bibelen. En dyb Skam over min Uvidenhed greb mig, og jeg forlod
 Kirken med den fæste Beslutning paa egen Haand at indhente det Forsømte,
 og jeg gik nu oftere i Kirke, fra hvilken jeg bestandigt bragte ny Lyst hjem
 til at fortsætte mit Studium, og ved dette klarede sig mangen en Anskuelse
 hos mig. Jeg forstod nu og følte det dybere og dybere, at man ikke blot
 10 lever for at forberede sig til at udføre sine Roller, men for at forberede sig
 til et højere Liv, naar det jødeliske brister. Men, som det gaar os Mennesker
 med vore Forsætter og de gode Tilbud vi tage, vi trætttes; saa mange andre
 Krav udsprede os og slæppe vor Iver; det er saa svært at fastholde det Be-
 gyndte, at have Udholdenhed og ikke lade sig afdrage fra det, der fra først
 15 af saa meget tiltrak os. Døg var nu en Begyndelse gjort til at gjenfædes, og
 om ogsaa jeg af og til fjernede mig fra denne Begyndelse, saa opstod dog atter
 og atter i Aarenes Bøkker Trangen hos mig til igjen at tage fat, indtil jeg
 ved Guds Naade kom Gud og min Frelser nærmere, saa at han levede mere
 og mere i min daglige Tilværelse, lettede mig mine Sorger, forholdt mig
 20 mine Glæder, gav mig Taalmod og Ydmyghed til at høre, hvad han paa-
 lagde mig. Der kom mere Ligevægt i mit Sind, mindre Forfængelighed, min-
 dre Overmod; men derimod mere Freidighed til at tale Sandhed for mig
 selv og afsløre mangen Illusion, hvori min Sjæl var hildet.

„DINA“.

Oehlenschläger havde da: Aar skrevet sit Sørgespil „Dina“. Han havde
 25 saa tidt ytret for mig: „De bør oftere spille tragiske Roller, thi jeg er vis
 paa, at Deres Talent ser en rig Fremtid imøde i denne Retning.“ Han havde
 derfor skrevet sin Dina med mig for Øie. Jeg var denne Sommer ivrigt be-
 skjæftiget med Indstuderingen af Dinas Rolle. Den interesserede mig, fordi
 30 det var en Opgave, forskjellig fra dem, jeg sædvanligt havde havt at løse.
 Den udtalte min Takke Dag og Nat, vaagen og i Drømme. Det laa mig
 meget paa Hjerter ikke at skuffe Digteren i den Tillid, han satte til min Evne.
 Oehlenschläger havde i de senere Aar fundet saa lidet Anerkjendelse for
 sine nyeste Skuespil, at det ret vilde glæde mig, om jeg kunde bidrage til,
 35 at han en Gang igjen med rigtig Tilfredsstillelse kunde sidde i det gamle
 Theater og fra den Scene, der skyldte ham saa meget Fortrinligt, fæse sine
 Ord og Tanker tilbage, saaledes som de vare opstaaede i hans Phantasi; jeg